

KotoDia

Koulutus, ohjaus ja mentorointi
kotouttavan diakonian tueksi

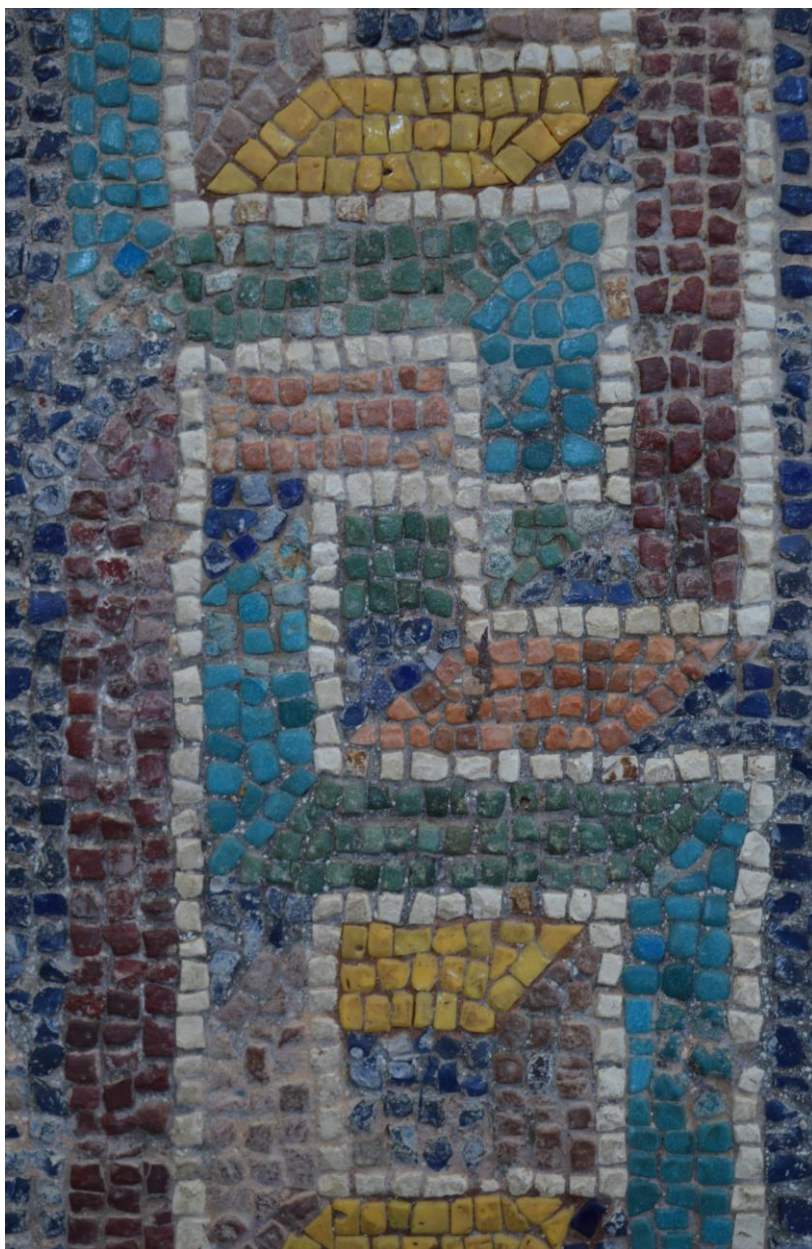

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

SATAEDU

Monikulttuurinen seurakunta alusta alkaen

Asioita mietittäväksi, kun halutaan uuden seurakunnan
kampuksen heijastavan ympäristönsä väestöä,
palvelevan alueen väestöä yhdenvertaisesti

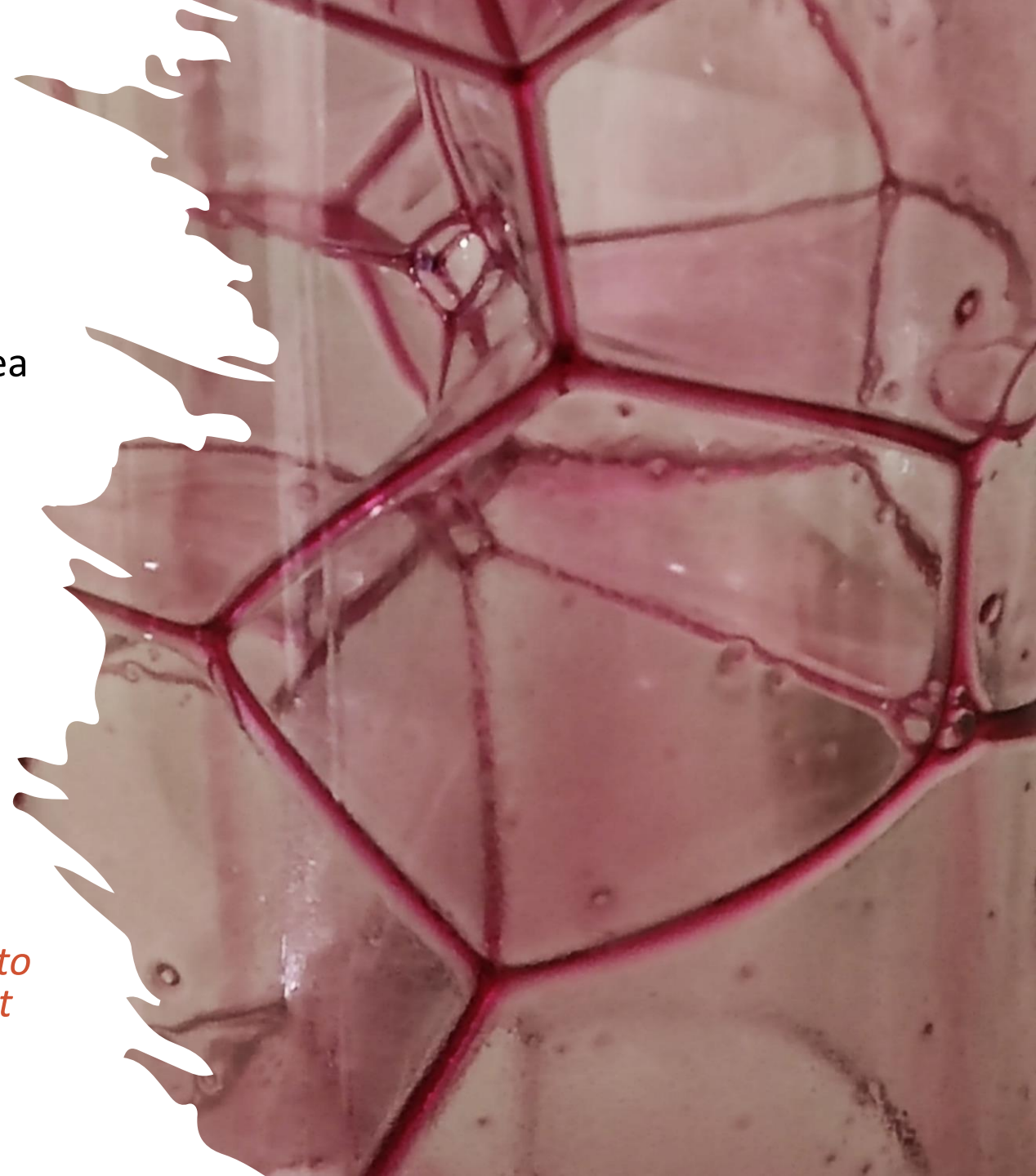
Yhdenvertaisuus

- Yhdenvertaisuus tarkoittaa tasapuolisuutta, reiluutta.
- **Tasapuolisuus ei tarkoita kaikille samaa ja saman verran, vaan kaikille heidän tarpeensa mukaan**, koulutermillä ilmaistuna eriyttämistä. Yhdenvertaisuuden toteutumiseen tarvitaan toimia, joilla **kokemus olisi yhteinen ja mahdollisimman samankaltainen kaikille**.
  - Jos haluamme istua perheenä yhden pöydän ääressä, istutamme taaperon syöttötuoliin ja nostamme hänen päänsä pöydän yläpuolelle muiden päiden joukkoon.
  - Tulkkaus on tästä ehkä yksinkertaisin esimerkki. *Mitä muita keinoja on?*
  - Kulttuuritaustan ja oppimishistorian sekä aikaisemman tietämyksen huomioiminen auttaa samaan lopputulokseen päätymiseen.
  - *Onko kaikilla kaikissa tilanteissa sama tavoite? Voiko toisilla olla tavoitteena yhteyden kokeminen, toisilla vastuun ottaminen? Mitä tavoitetta painotamme?*

- Yhdenvertaisuuden toteutumiseen tarvitaan ilmapiirin ja käytäntöjen luomista, jossa osallistuminen yhteiseen toimintaan **tasavertaisena** on mahdollista **eri lähtökohdista käsin**.
  - Eri kieli ja kulttuuri
  - Erilainen elämäntilanne
  - Pienet eleet voivat saada paljon aikaan: Diat eri kielillä, eri kielet esillä ja käytössä muutenkin, rohkaiseminen oman kulttuurin ylläpitämiseen, tervetuloitotajia eri kieliryhmistä
  - Asioiden selittäminen: ”Mehän kaikki jo muistammekin...” ei aina ole totta. Selitä, älä oletta.
- Seurakunnilla on erityinen kasvatustehtävä tasa-arvoisuudessa, kunnioittavassa, rakkaudessa ja armahtavassa suhtautumisessa.
- Isännät osoittavat ensin vieraanvaraisuutta.

- Yhdenvertaisuuden kipupiste on kontaktien ja kohtaamisen puute. Päädyimme elämään omissa kuplissamme.
  - Suomalaisen sosiaalinen kalenteri on usein jo täynnä, toisilla ei ole yhtään ystävää tai sukulaista.
  - Kielimuuri on todellinen haaste, mutta ei niin korkea muuri kuin luulemme.
  - Ihmisten erilaiset elämäntilanteet myös asettavat haasteen.
    - Jokainen työtön tuntee tilanteen, jossa toiset lähtevät pitsalle ja joutuu keksimään tekosyitä jättäytyä pois, koska ei ole rahaa.
    - Autoton jää pois retkeltä luontokohteeseen, jonne ei pääse bussilla.
    - Laivaristeilyllä järjestettyyn lapsivapaaseen avioliittoleiriin voi osallistua vain harvat.
- *Mitä suunnitelmallisesti järjestettyjä kohtaamistilanteita seurakunnassanne voisi olla? Mitä sellaista toimintaa voi järjestää, missä kielitaito ei ole esteenä? Missä toiminnassa ihmisten erilaiset elämäntilanteet eivät aiheuta estettä?*

- Mahdollisuuksia osallistua, palvella, kokea olevansa osaava ja hyödyksi tulee määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti järjestää.
  - Toimintamme on historiallisesti omista kulttuuritaustasta ja perinteestä kumpuavaa. Siksi siitä palvelupaikan löytäminen ei ole automaattista.
  - Omassa kulttuurissaan täysin toimintakykyinen ja asiansa hoitava aikuinen on uudessa kulttuurissa usein kuin pikkulapsi, toisten avun ja ohjauksen tarpeessa. Se on usein turhauttava kokemus. Jokainen tarvitsee kokemusta, että pärjää, osaa ja voi olla hyödyksi.
  - *Miten kartoitatte uusien tulijoiden osaamista?*
  - *Voiko seurakunnassanne palvella vapaaehtoisena ihan kaikki? Mitä ehtoja, esim. koulutuksia, toimimiselle on?*
  - *Mitä sellaisia mahdollisuuksia toimia on, jotka eivät vaadi hyvää kielitaitoa? Mitä uusia palvelun muotoja voisi yhdistää entisiin?*
  - *Kuka on vastuussa tämän organisoimisesta?*

- Seurakunnissa on yleensä johtajuuskoulutusta. Tämä tulisi tehdä saavutettavaksi myös vähemmistöryhmille, jotta heistä voisi tulla johtajia.
- Kriteerit: Osa nähdä oman itsensä ulkopuolelle, ajaa myös toisten asiaa, palvelee toisia
- Alusta asti rinnalle kasvamaan vastuuseen voimavarojen ja motivaation mukaan
- Mukaan saadaan erilaisuutta, erilaisia lahjoja

Muutos tulee, oletko valmis

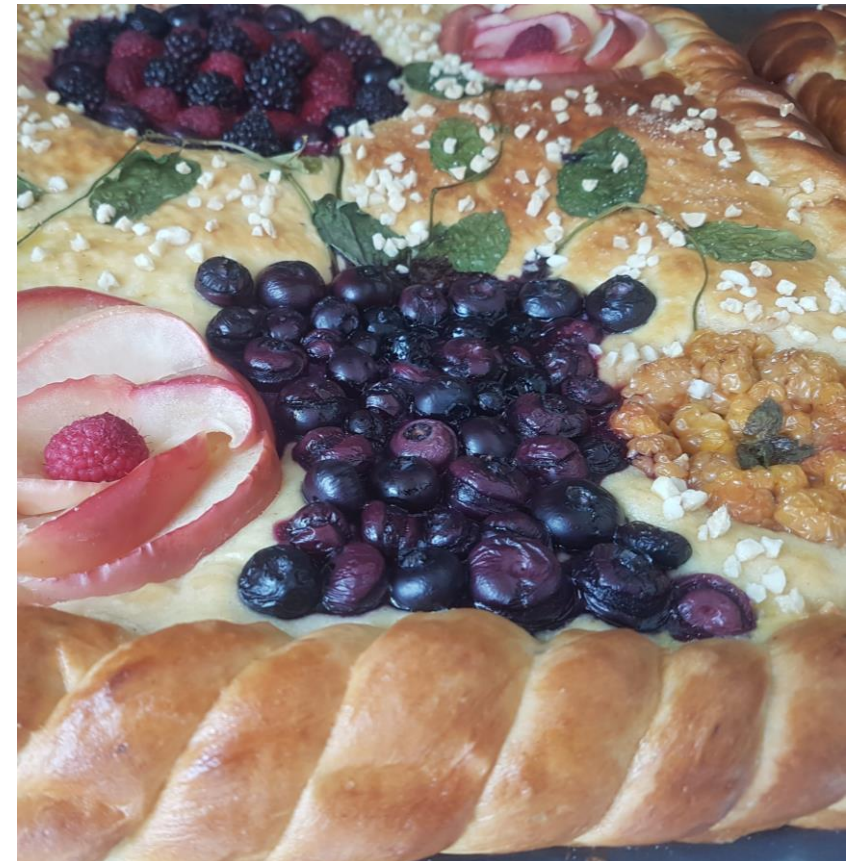
- Enemmistön pelot ja muutosvastarinta ovat osa yhdenvertaisuutta. Myös ne tulisi tasa-arvoisuuden nimissä käsitellä.
  - Puheeksi ottamisen foorumit
  - Medialukutaitokasvatus

Yhdessä tekemistä ja toimintaa

- Yhteisöllisyyden rakentaminen tavoitteellisesti
- Rohkeutta rikkoa kaavat
- Onko joka sunnuntai jumalanpalvelus tai voiko olla jotain muuta?
  - Pienryhmät
  - Yhdessä tekemistä: retkiä, nyyttärit, jalkapalloa, pelejä, ruoanlaittoa jne.
  - *Mitä muuta?*
- Jumalanpalveluksessa keskeiseksi yhteisöllisyys, alueelle sopivia muotoja
- Diakonisen palvelun tarpeen huomioiminen
- Yhteisöllisyys, aito kohtaaminen ja tutustuminen keskiöön → pienryhmät
- Mikä muuttuu, jos toiminta on seurakuntarakennuksessa, julkisessa tilassa tai kodeissa?

Huomio yhteyden luomiseen

- Tervetulleeksitoivottajat
  - Huomaavat uudet ja yksin olevat
  - Menevät juttelemaan, tutustuvat
  - Esittelevät muille
- Huomioi hiljaiset, kysy kuulumisia, kysy mielipidettä
- Aikaa ihmisille vaikka spektaakkeliin kustannuksella
- Huomio jokaisen kohtaamiseen ja rinnalla kulkemiseen suurien määrien sijasta.
- Suunnittele aina jo seuraava kohtamistapahtuma ja kutsu sinne.

Kulttuurien kohtaaminen vai kulttuurien törmäys?

- Juhlitaan sitä, että on eri kulttuureita, esitellään niitä.
  - Kulttuurien esittely musiikin, asujen, kertomusten ja ruoan avulla.
- Kulttuurikeskustelukysymykset kahvipöytään.
- Elävä kirjasto eri tapahtumien yhteyteen tai erillisenä toimintana
- Pinnallisen esittelyn vaarana on luoda sirkusefekti, esitellä kulttuurit näkyvien piirteiden perusteella kurioositeetteina. Tämä voi olla välttämätön askel, mutta on hyvä pyrkiä syvemmälle.
- Puheeksi ottamisen foorumeja pienryhmissä, mahdollisuus kysyä, ottaa esille epäröinnit, hiertävät asiat ja toiveet

Avoin keskustelukulttuuri, määrätietoinen johtajuus

- Uusien muotojen, uuden tavan perustelu omasta historiasta löytyvillä esimerkeillä
- Huomio yhdistäviin asioihin
- Avointa tiedottamista, rakenteista, strategiasta, käytännöistä ja taloudesta sekä keskustelua näistä
  - Jos seurakunta tekee auttamistyötä, missä sen rajat ovat? Miksi ja kenelle?
  - Kuka saa palkkaa seurakunnassa? Ketkä ovat vapaaehtoisia?
  - Miten vastuunkantajat ja johtajat valitaan? Mitä heiltä odotetaan? Mitä koulutuksia on?
- Avoimuudesta syntyy ennakoiva keskustelukulttuuri. Ei odoteta ongelmia, loukkaantumisia ja konflikteja.

Inklusiivisuus ja osallisuus

Oikeus kuulua yhteisöihin,
sen sijaan, että sijoitettaisiin erillisiin
järjestelmiin

Täysi osallistuminen

Integraatio = yhdistäminen, ryhmästä
erillään ollut palautetaan porukan pariin

Inklusio = lähtökohtana on porukan
jäsenyys, mutta erityistarpeet otetaan myös
huomioon ja niihin vastataan

***Tarve kuulua johonkin on yksi
perustarpeistamme***

Sen sijaan, että suomalaiset pääsääntöisesti järjestävät toimintaa maahanmuuttajille, toimitaan yhdessä.

Pääperiaatteeksi ja lähtökohdaksi osallistuminen perustoimintaan, joka huomioi eri kieli- ja kulttuuritaustaiset osallistujat.

Tarpeen mukaan järjestetään myös erillistä maahanmuuttajille suunnattua toimintaa, mutta suunnitellen yhdessä kohderyhmän kanssa.

Mielipiteet, toiveet ja tarpeet huomioidaan toimintojen suunnittelussa.

Tavoite samassa toiminnassa voi olla eri kohderyhmillä erilainen.

Inklusiivisuuden askeleet

1. Näkyvyys

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien läsnäolo tehdään näkyväksi, heidät huomioidaan, heille annetaan ääni ja heidät otetaan huomioon osana yhteisöä. Varo kuitenkin ”sirkusefektiä”.

Onko tiedossa, mitä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä on? Onko tiedossa heidän määränsä?

2. Huomioonottaminen

Eri ryhmien toiveet ja tarpeet otetaan huomioon, kun sovitaan käytännöistä ja toiminnasta.

3. Pääsy sosiaalisiin verkostoihin

Tämä on osoittautunut monessa paikassa korkeaksi kynnykseksi ylittää. Miten tätä voisi parantaa? Mitä sosiaalisia verkostoja seurakunnassa on ja miten niihin yleensä päästään?

4. Oikeudet: Oikeus osallistua tasaveroisesti, oikeus olla erilainen.

Erilaisuus on meille toisinaan epämieluisaa. Miten tässä asiassa voisi toimia?

5. Resurssit, millä osallistua täysillä yhteisön toimintaan

Mitkä asiat voivat toimia esteinä? Miten niitä voisi poistaa teidän yhteisössänne?

Ideoita

- Juhlitaan eri kulttuureita, kuunnellaan kertomus, maistetaan ruokaa, kuunnellaan musiikkia. (Näkyväksi tekemisen vaihe)
- Otetaan tervetuloitovottajaksi ihmisiä eri taustoista. Silloin he toivottavat välillä oman kieliryhmänsä edustajia tervetulleeksi myös omalla kielellänsä. (Huomioonottaminen)
- Kirkkokahveilla kukaan ei jää erikseen, vaan suomalaiset menevät istumaan samaan pöytään maahanmuuttajien kanssa. Tämä ei suurissa väkijoukoissa tapahdu itsestään, vaan vaatii järjestämistä. (Pääsy sosiaalisiin verkostoihin?)
  - *Miten tämän voisi järjestää tapahtumaan? Pitäisikö olla erillisiä tutustumispöytiä tai joidenkin erityistehtävänä vuorollaan tutustuminen ja tutustuttaminen.*
- Järjestetään tapahtuma, jossa eri kulttuurit ovat esillä, tutustutaan, pidetään kaikille avoimena. (Oikeus osallistua tasaveroisesti)
  - Lastenvaatevaihtarit
  - Ystävänpäivätapahtuma, -ruokailu
  - Leivonta/ruoanlaittotapahtuma

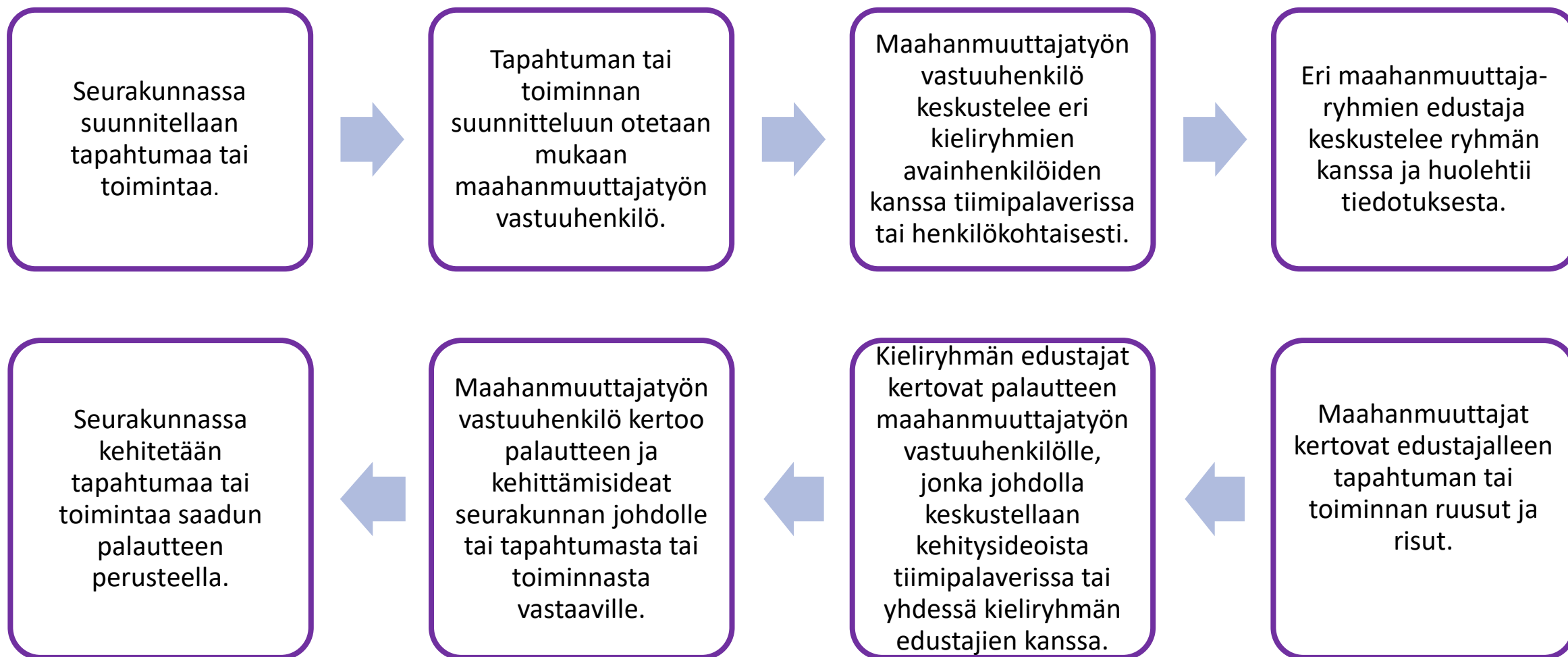
Suora osallisuus vs. välillinen osallisuus

Suora osallisuus

- Eri kielten ja kulttuurien edustajat ovat mukana keittiöllä suomalaisten kanssa.
- He ovat mukana esittämässä jumalanpalveluksessa.
- Maahanmuuttajat järjestävät omakielistä toimintaa ja ovat itse vastuussa sen järjestämisestä.
- He osallistuvat yhdessä suomalaisten kanssa tapahtumiin, talkoisiin ja pienryhmiin.
- Tiimeissä ja johtajina on maahanmuuttajia.
- Kaikki lapset osallistuvat samaan toimintaan.

Välillinen, ketjutettu osallisuus

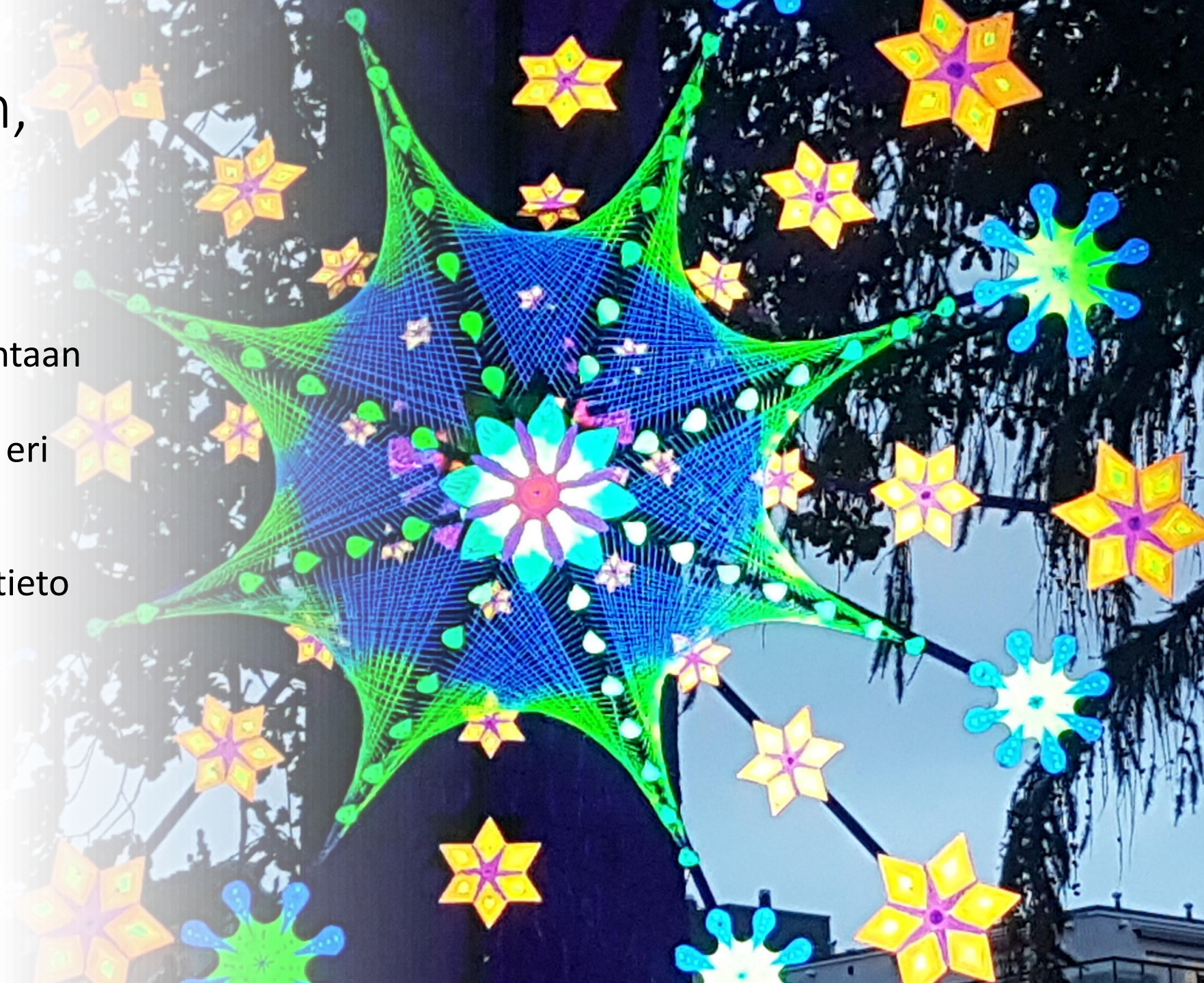

Elämäntilanteesta
ja taustasta
johtuvat erot, jotka
on hyvä huomioida
yksilöllisesti

- Kielitaito
- Luku- ja kirjoitustaito *Miten lähetän viestin?*
- Monet maahanmuuttajat ovat Suomessa ilman tukiverkkoa, ilman perhettä ja sukua.
  - *Missä tilanteissa sinä hyödynnät omia tukiverkkojasi?*
  - *Miten voisimme auttaa rakentamaan tukiverkkoja?*
- Monet heistä opiskelevat ammattiin Suomeen saavuttuaan, iästä riippumatta, usein siis eri-ikäisenä kuin suomalaiset nuoret. *Missä he voisivat tutustua samanikäisiin?*
- Kulttuurierot.
- Vapaa-ajan määrä.

Verkostoituminen, tiedottaminen

- Paikalliset someryhmät
- Maahanmuuttajien neuvontaan tietoa
- Yhteistyö ja tiedottaminen eri seurakuntiin
- Vastaanottokeskukseen tai yksityismajoitusyksikköön tietoa
- Eri yhdistykset
- Turvakoti
- Oppilaitokset
- Sosiaalitoimi

Verkostoituminen, tiedottaminen

- Tiedotuksessa tarvitaan selkeyttä ja täsmällisyyttä
  - Kohderyhmä
  - Loppumisaika alkamisajan lisäksi
  - Jos tilaisuus sisältää hengellisiä elementtejä, voi mainita, että siinä on Raamatun opetusta. Jos tilaisuus mainitaan kristilliseksi, osa luulee, että muut eivät saa tulla. Mainitse, jos tilaisuus on kaikille avoin.
- Oikea tiedotuskanava kohderyhmän mukaan: Kuka lukee lehteä? Kuka käy kotisivuilla? Kuka lukee kaupan ilmoitustaulun? Kuka selaa somea?

Mistä liikkelle?

- Tarpeiden ja toiveiden mukaan toimintaa
  - Huomioi lapset ja nuoret, jotka eivät aina oma-aloitteisesti kerro toiveitaan ja tarpeitaan
- Erilaisia asioita voi kokeilla
  - Monikulttuurinen, toiminnallinen tapahtuma
  - Suomen kielen kerho
  - Lalan matka –ryhmä lapsille
  - Perhepiiri
- Muista arvioida
  - Toimiko tiedostus?
  - Onko tälle tarvetta? Kenen tarve se on?
  - Tarjoaako joku jo samankaltaista toimintaa?

Maahanmuuttajaryhmät

1. Työperäinen maahanmuutto
2. Kausityöläiset
3. Avioliiton kautta tulevat (puoliso suomalainen tai puoliso myös maahanmuuttajataustainen)
4. Opiskelijat
5. Ihmiskaupan uhrin (seksi- tai työperäinen)
6. Pakolaiset
  - a) Turvapaikanhakijat
  - b) Kiintiöpakolaiset
  - c) Väliaikaista suojelua saavat, Ukrainasta saapuneet

Koulutuksia ja materiaalia

- KotoDian kotisivuilla olevia koulutuksia voi hyödyntää yksilöllisesti tai tiimissä:
  - Kulttuurituntemus
  - Kotoutumisen prosessit
  - Selkokieli
  - Mediakasvatus
  - Monikulttuurisen työn organisoiminen, tiedostus ja strategian luonti
  - Psykososiaalisen tuen koulutukset
  - Lalan matka –ryhmänohjaajakoulutus
  - Tukihenkilökoulutus
- Toimintojen materiaalia:
  - Työnhakukoulutus
  - Suomen kielen kerhojen materiaalia
  - Rahankäyttökoulutus.
  - Vertaistukiryhmä
  - Perheiden tuki inklusiivisesti
  - Monikulttuurisen tapahtuman järjestäminen

Lisää aiheesta:

- Kaikkien Kansojen Koti –kirjan artikkelit:
  - S. 307, Timo Keskitalo, Vieraanvarainen seurakunta – miten vastaanotamme ja kohtaamme vieraasta kulttuurista tulleen lähimmäisen
  - S.314, Ulla Siirto, Vieraanvaraisuutta ja yhdessä elämisen taitoa käytännössä – evankelis-luterilaisten seurakuntien kokemuksia turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta
  - S. 325, Ulla Raassina, Miten maahanmuuttajataustaiset kristityt kotiutuvat seurakuntayhteisöömme?
S. 543, Yhteyttä erilaisuudessa

Luettavaksi, pohdittavaksi

- Alan Salehzadeh, 21 vuotta Suomessa eikä minulla ole yhtäkään ystävää
  - <https://salehzadeh.wordpress.com/2020/10/18/21-vuotta-suomessa-eika-minulla-ei-ole-yhtakaan-ystavaa/>
- YLE: "Mistä sä oot kotoisin?" Viisi rasistista mokaa, joilla sinäkin ehkä syrjit, vaikka tarkoitat hyvää
  - <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/10/22/mista-sa-oot-kotoisin-viisi-rasistista-mokaa-joilla-sinakin-ehka-syrjit-vaikka?fbclid=IwAR34DJs86I3yPyzIUekf1ZlBQUndLLNKYHNWqIA4xziFoHD87TtVQi-AjpA>
- YLE: "Miksi ei oteta sydämeen, miksi ei tervehditä ja kysellä kuulumisia?" – maahanmuuttajanaisten on vaikea löytää suomalaisia ystäviä
  - <https://yle.fi/uutiset/3-10783576?fbclid=IwAR1zZnuiwCzmlvZdYEJvL3mM-OhvFm6cF8WoH0JXPbEoWbettdbaF-qYitA>
- Suomalaiset jätetään ulos kotoutumisesta:
  - <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/hyvinvointiyhteiskunta/suomalaiset-jatetaan-ulos-kotoutumisesta>

KotoDia

Koulutus, ohjaus ja mentorointi
kotouttavan diakonian tueksi

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella

SATAEDU